

P. S. SCIENCE & H. D. PATEL ARTS COLLEGE, KADI

Internal Examination

M. A. (SEM - II)

Sanskrit - 204

[Mark : 40

[8-30 to 10-00

22-3-2016]

ભરત - નાટ્યશાસ્ત્ર - અધ્યાય - 1, 2 અને 6

1. નીચેનામાંથી કોઈપણ ત્રણ સવિસ્તર સમજાવો.

14

- (1) ન વેદ વ્યવહારોડયં સંશ્રાવ્યઃ શૂદ્રજાતિષુ ।
તસ્માત્સૃજાપરં વેદં પશ્ચમં સાર્વવર્ણિકમ્ ॥
- (2) દુઃખાર્તાનાં શ્રમાર્તાનાં શોકાર્તાનાં તપસ્વિનામ્ ।
વિશ્રાન્તિજનનં કાલે નાટ્યમેતદ્ભવિષ્યતિ ॥
- (3) સ્તમ્ભાનાં સ્થાપનં કાર્યં રોહિણ્યા શ્રવણેન વા ।
આચાર્યેણ સુયુક્તેન ત્રિરાત્રોપોષિતેન ચ ॥
- (4) રઙ્ગપીછં તતઃ કાર્યં વિધિદષ્ટેન કર્મણા ।
રઙ્ગશીર્ષન્તુ કર્તવ્યં ષડ્દારુકસમન્વિતમ્ ॥
- (5) રસાભાવા હ્યભિનયાઃ ધર્મી વૃત્તિપ્રવૃત્તયઃ ।
સિદ્ધિઃ સ્વરાસ્તથાપોદ્ધં ગાનં રઙ્ગશ્ચ સઙ્ગગ્રહઃ ॥
- (6) શૃંગ્ગાદ્ધિ ભવેદ્ધ્યાસ્યો, રૌદ્રાચ્ચ કરુણો રસઃ ।
વીરચ્ચૈવાભ્યુતોત્પત્તિર્બ્રીહત્સાચ્ચ ભયાનકઃ ॥

2. નાટકની ઉત્પત્તિ અંગેનો ભરતમુનિનો મત સવિસ્તાર ચર્ચો.

અથવા

14

ટૂંકનોંધ લખો. (ગમે તે બે)

- (1) વિકૃષ્ટપ્રેક્ષાગૃહ (3) શાન્તરસ
- (2) મત્તવારિણી (4) લોલ્લટસ્ય ઉત્પત્તિવાદ

3. નીચેનામાંથી કોઈપણ છ પ્રશ્નોના બે-ત્રણ વાક્યોમાં જવાબ આપો.

12

- (1) નાટ્યવેદ કેવી રીતે ઉત્પન્ન થયો ?
- (2) ભરતમુનિ અનુસાર સ્થાયીભાવો કેટલા છે ? કયા કયા ?
- (3) ભરતમુનિએ નાટ્યની કેટલી વૃત્તિ કહી છે ? કઈ કઈ ?
- (4) નવ રસોના નામ લખો.
- (5) આચાર્ય ભરતમુનિનું રસસૂત્ર જણાવો.
- (6) પ્રેક્ષાગૃહના કેટલા પ્રકાર છે ? કયા કયા ?
- (7) જર્જર શબ્દ સમજાવો.
- (8) નાટ્યના અંગો અને પ્રયોજનો જણાવો.